

El carrer de Ferran el Catòlic

168

Per situar ràpidament el carrer de Ferran el Catòlic, direm que és el que dona accés al Passeig Arqueològic per l'església de Sant Lluç i els Banyes Àrabs.

El 8 d'octubre de 1965 l'ajuntament del senyor Ordís decidí de batejar així una part del carrer de Sacsimort «que comienza en la Subida del Rey Don Martín, por la parte denominada Sotaportes, sigue por la Iglesia de Sant Lluç y conduce a los Baños Árabes y Paseo Arqueológico, terminando en la Plaza de los Jurados, de nueva creación».

Ferran el Catòlic, nat a Sos el 1452 i mort a Madrigalejo el 1516, fou rei de la Corona d'Aragó entre els anys 1479 i 1516 i de Castella entre 1474 i 1504. Hom el considera com un dels sobirans més polèmics del seu temps. Visità Girona en diverses ocasions (1493 i 1496) i, essent encara príncep, va viure-hi, al costat de la seva mare, el setge de 1462 en què els murs de la Força el salvaren de caure en poder de l'exèrcit de la Generalitat.

CARRER DE SACSIMORT

L'actual carrer de Ferran el Catòlic formava part del de Sacsimort fins al 1965. També n'era part fins a la mateixa data el que

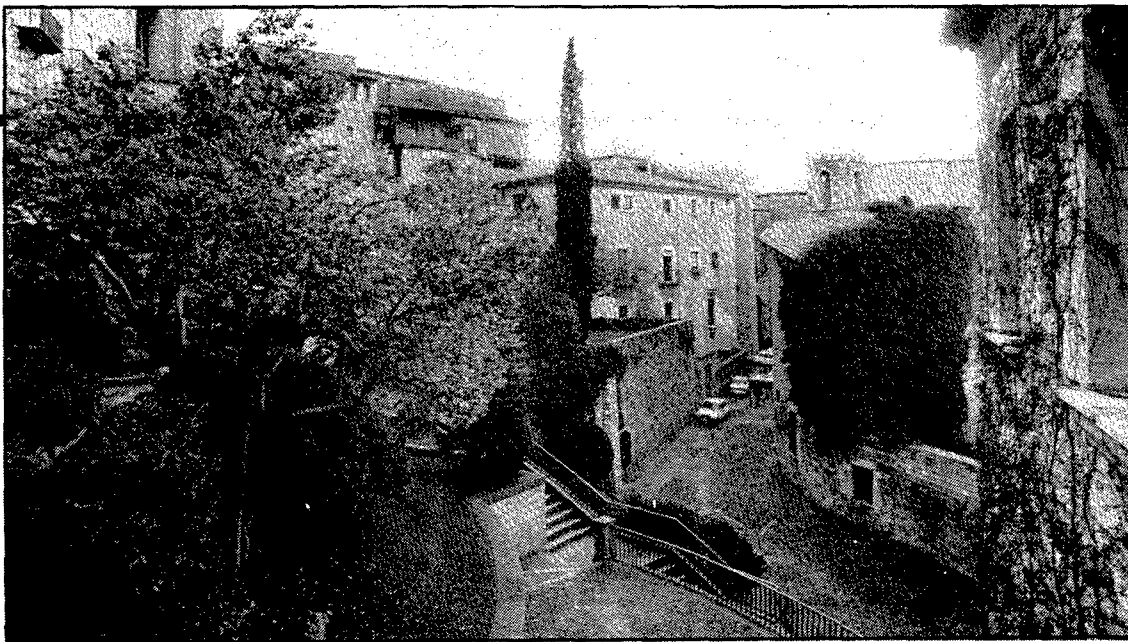
avui es diu de Francesc Samsó, el nom misteriós de Sacsimort queda avui reduït a la part final, compresa entre Francesc Samsó i Bellaire.

A part del nom de Sacsimort, que serà explicat al seu dia, aquesta via rebé els noms de carrer dels Còdols, de Montcada, de la Blanqueria, i a començament del segle XVIII hi ha també referències al carrer de l'Escorxador, situat davant dels Banyes Àrabs.

El vial és presidit per les torres rodones de les defenses medievals de la ciutat: les del casell Sobreportes i la Torre Cornèlia. A mà dreta queden els patis del Cor de Maria, els quals tenien un mur de contenció que el 1961 fou enderrocat per eixamplar el carrer.

L'ESGLÉSIA DE SANT LLUÇ

Va ser edificada entre els anys 1724 i 1729 per iniciativa de la comunitat de beneficiats de la catedral, els quals obtingueren l'autorització del bisbe i del regidors de la ciutat, així com el vist-i-plau de la col·legiata de Sant Feliu i del monestir de les caputxines. Segons explica el doctor Jaume Marquès, la dedicació del temple a l'evangelista Lluç és deguda al fet que des de mitjan segle XVI els beneficiats de la seu aspiraven a formar una cor-

poració distinta de la del capítol i aconseguiren que el municipi els deixés reunir a la capella de l'Estudi General dedicada a Sant Lluç. Les destruccions de la guerra de Successió i la supressió de la universitat gironina a càrrec de Felip V impulsaren posteriorment la idea de construir una església pròpia posada sota la mateixa advocació de la capella on s'havien acollit primitivament.

El temple va ser construït pels mestres Simeó Ferrer, Pere Garau i Miquel Feixas amb una façana de pedra picada i un campanar quadrangular que harmonitzen amb les edificacions del voltant. L'interior és d'una sola nau i originàriament tenia un

gran retaule barroc obrat pel vigatà Jacint Morató, on era representada l'aparició de la Verge a l'evangelista Lluç. Aquest retaule i les altres imatges del temple van ser destruïts el 1936, però es pogué salvar el cos central del retaule major.

Abans de la guerra, l'església només servia ocasionalment per el col·legi del Cor de Maria. Després del període bèl·lic, el culte no hi va ser restablert i, malgrat que de vegades ha servit per a activitats de catequesi de la parròquia de Sant Feliu i en alguna ocasió de garatge, és un monument força oblidat i una construcció poc utilitzada.

Entre l'església de Sant Lluç i els Banyes Àrabs hom pot contemplar un exemple interessant d'arquitectura gironina amb elements del segle XVIII i un teulat graciós que sobresurt. El cantó de la casa més acostat als Banyes Àrabs va ser retocat quan el carrer era molt estret.

ELS BANYES ÀRABS

Els anomenats Banyes Àrabs constitueixen un monument insòlit i misteriós en una ciutat levítica i tancada com Girona. La primera notícia documentada de l'edifici correspon al 1194, data en què el rei Alfons el Cast cedí les rendes dels banys a l'administració de la Candela de la Seu. Sobre l'origen de la construcció, els historiadors del segle passat recolliren suposicions de tota mena. Enric Claudi Girbal n'és el nostre testimoni: «Unos quieren que sea obra de los árabes en su permanencia en esta ciudad, diciendo que el gobernador o rey moro Mahomet, gustando mucho de la vida campestre, había mandado construir un palacio de recreo cerca de Gerona, donde pasaba el tiempo de verano y mucha parte de la primavera y por consiguiente pertenecían a aquél. Otros pretenden que dicho monumento sirvió de baños públicos fundándose en los datos que arrojan varios antiquísimos contratos de venta, donaciones o legados a que ha dado lugar, en los cuales se designa con el nombre de casa de los baños. No falta tampoco quien crea que se construyó para baptisterio, y por último quienes opinen que pudo ser un taller u obrador y acaso de adobo de pieles».

El que avui es pot dir és que, tal com els podem admirar als nostres dies, són una obra d'estil romànic amb influències musulmanes. Van ser restaurats al segle XIII després de ser perjudicats del setge de 1285; per això Jaume II els cedí l'any 1294 a

Ramon de Toilà amb la condició que els restaurés. Puig i Cadafalc ha dit que «en cap edifici català no es trobarà que la influència moresca arribi més enllà en el conjunt arquitectònic, mentre és nul·la en els detalls i en els temes decoratius».

El 1618 van quedar annexats al convent de les caputxines i hi continuaren fins al 1929, en què gràcies a una iniciativa de la Diputació, hom signà un conveni per separar-los de la clausura religiosa i habilitar-los per a la visita pública. De la restauració en tingueren cura els arquitectes Emili Blanch, Rafael Masó i Jeroni Martorell.

A l'interior es distribueixen les diverses sales de banys freds i calents i és remarcable especialment el conjunt del temple amb les columnes allargades i els capitells decorats. S'hi exposa també terrissa del segle XVII trobada durant la restauració.

LES SARRAÏNES

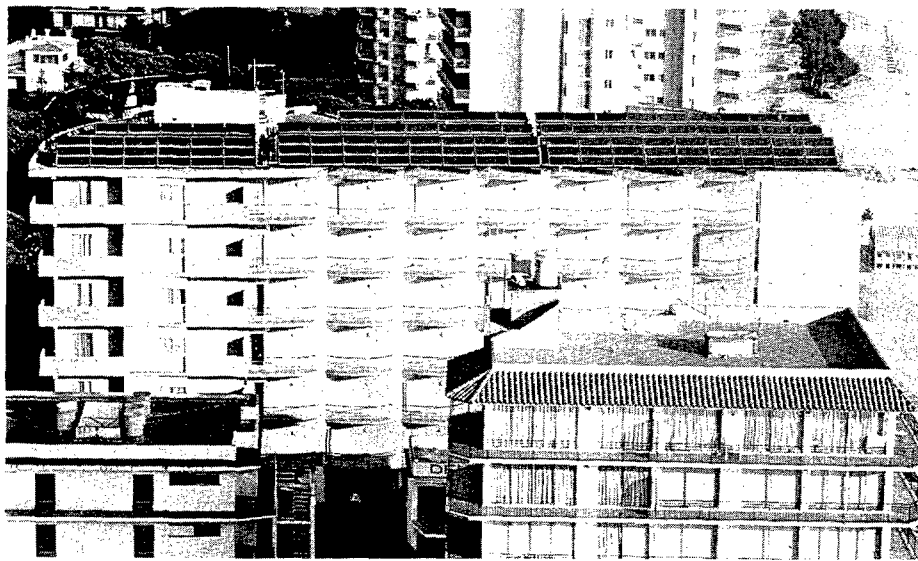
La casa que queda davant dels Banyes Àrabs conserva el nom del baluard que jugà un paper destacat en el setge del temps napoleònic. És un edifici restaurat el 1962 que ha servit com a museu dels Setges i per a activitats juvenils en època estiuenca. El pis superior té l'entrada a través d'un pont que surt dels peus de la torre Cornèlia. Sobre d'aquest pis n'hi havia un altre que fou suprimit amb la restauració.

L'edifici és de propietat municipal i havia de servir com a bar o restaurant. El 1965 es parlava de fer-hi el bar «La Gàrgola» i el 15 de desembre de 1967 la corporació aprovà el projecte de restaurant i de convocar subhasta per a la concessió administrativa i execució del projecte. Hom en pot destacar la pedra noble dels murs i l'estructura del pont.

INICI DEL PASSEIG ARQUEOLÒGIC

El carrer de Ferran el Catòlic i els edificis que hi donen conformement el primer tros del Passeig Arqueològic de Girona. Les obres van iniciar-se el 1959 i foren inaugurades el 29 d'octubre de 1961 amb presència de les autoritats i del bisbe Cartañá. L'alcalde Ordís recordà que feia trenta anys que hom havia començat les gestions per obrir el Passeig i agrai la col·laboració que havia permès de convertir finalment el projecte en realitat, bo i citant en primer lloc les facilitats atorgades pel governador Pagès Costart.

J. Clara

Hotel AROMAR, Platja d'Aro (Girona)

Productes **UNISOLAR** per a estalvi energètic: a la casa, indústria, agricultura, sector terciari, etc.

Collectors solars convencionals, de cautxú, d'aire.
Equips solars compactes.
Bombes de calor aire/aigua, aire/aire

ATENCIÓ! Bomba de calor RE-5 especial per a granges avícoles
PRIMER PREMI DEL CONCURS D'INNOVACIÓ DE LA FIRA DE SANT MIQUEL 84 - LLEIDA

Aplicacions: Producció d'aigua calenta sanitària, calefacció, climatització, escalfament de piscines, recuperació de calor, assecament, etc.

Concessionària per a Catalunya: **enher**

Nombroses instal·lacions de referència arreu de Catalunya.

Instal·lador Autoritzat per a Girona:

AJTERM
C/. València, 1
FIGUERES (GIRONA)
Tels. (972) 50 25 66 i 50 34 77